

Grey Scale #13

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

0513

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczowskiego
I KURS I KURS DCOV DE 1950/51

TAKTYKA OGOLNA

1a "ZATYTYCZNIENIE"
SZEF KATEDRY TO I SE. SZTABOW

ANDRZEJEW
gen. bryg.

Egz. Nr. 3

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Swierczowskiego

Dział delegator 123
Nr 314-215

"OBRONA PULKU PIECHOTY W GORACH"
/ wykład /
Temat Nr. 127 zajęcie Nr. 1.

12381

OPRACOWAL
ST. WYKŁADOWCA TAKT. OGOLNEJ

KASSEJA
płk.

SZCZEGÓLNY
KIEROWNIK TO I KURSU

STRASSER
ppłk. dypl.

Warszawa, grudzień 1950 r.

0513

AKADEMIA SZTABU GENCRALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
I KURS I KURS DOOW DE 1950/51

Egz. Nr. 3

TAKTYKA OGOLNA

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENCRALNEGO
im. gen. br. K. Swierczewskiego

1a "ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY TO I SL. SZTABOW

Dzial deponat 122
Kraj 317-215

ANDRZEJEW
gen. bryg.

"OBRONA PUEKU PIECHOTY W GORACH"
/ wyklad /
Temat Nr. 127 zajecie Nr. 1.

12381

OPRACOWAL
ST. WYKLADOWCA TAKT. OGOLNEJ

SERAWDZIE
KIEROWNIK TO I KURSU

KASSEJA
ppk.

STRASSER
ppk. dypl.

Warszawa, grudzień 1950 r.

"OBRONA PUŁKU PIECHOTY W GÓRACH"

wykład 50 min.

CEL: Zapoznać słuchaczy w cechami charakterystycznymi organizacji i prowadzenia obrony w górach.

TRESC:

1. Charakterystyka działań i terenu:
  - a/ Porządek na działaniu w górach,
  - b/ teren i jego osobliwości, cechy dodatnie i ujemne;
  - c/ warunki meteorologiczne, pory roku;
  - d/ cechy obrony w górach;
  - e/ wymagania stawiane wojskom działającym w górach.
2. Osobliwości organizacji obrony pułku piechoty w górach:
  - a/ zasada ogólna, sprawa rowów ciągłych;
  - b/ rejony pułku, baonu, komp., plutonu;
  - c/ kierunek obrony w stosunku do ukształtowania terenu;
  - d/ linia czat, przedni skraj, drugi rzut /odwoły/, granica;
  - e/ wykorzystanie miejscowości, dolin, rola przełęczy.
3. Użycie rodzajów broni:
  - a/ Piechoty,
  - b/ artylerii,
  - c/ broni pancernej,
  - d/ saperów,
  - e/ chemików,
  - f/ łączności.
4. Zabezpieczenie działań:
  - a/ Rozpoznanie,
  - b/ Ubezpieczenie,
  - c/ OP1,
  - d/ Oppanc,
  - e/ Opchem,
  - f/ Obrona przeciwdesantowa,
  - g/ Maskowanie.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTASO GENERAŁNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział

Nr 344

5. Ugrupowanie, dowodzenie, współdziałanie:

- a/ Ugrupowanie pułku, batalionu, kompanii,
- b/ Organizacja dowodzenia,
- c/ Organizacja współdziałania.

6. Prowadzenie walki:

- na przednim skraju,
- w głębi obrony,
- przeciwuderzenia,
- walka w nocy.

1. Charakterystyka działań i terenu.

a/ Obrona w górach posiada w zasadzie charakter obrony na szerokim froncie.

Długo panował pogląd, że tereny górskie wykluczają wszelkie działania wojenne. Osobliwością było przejście armii napoleońskiej przez Alpy do Włoch 1796 r. Większego jeszcze wyczynu dokonał Suworow który w trzy lata później - 1799 r. - przebył Alpy i na przełęczy św. Bernarda poraż pierwszy w historii wojen reorganizowaną w wysokich górach obronę Francuzów pod dowództwem gen. Masseny i po obludzonych górach zeszedł w dolinę Renu. Z tego czasu znane jest powiedzenie Suworowa:

"Gdzie przejdzie kozioł, tam przejdzie człowiek, gdzie przejdzie człowiek tym przejdzie batalion i armia".

Genialna ta wypowiedź potwierdzona została przez całą masę późniejszych przykładów bojowych.

Pierwsza wojna światowa wykazała działalność stosunkowo bierną w górach na froncie austriacko-włoskim oraz w Karpatach, prowadzone przeważnie przez jednostki specjalne. Wyjątek stanowiły walki armii rosyjskiej na Kaukazie /SARAKAMYSZ/.

W drugiej wojnie światowej Armia Radziecka dała nam wiele przykładów prowadzenia działań w górach. Stalinowska nauka wojenna wniosła wiele nowych czynników do prowadzenia walki w górach.

Realizując nauki Stalina, Armia Radziecka odniosła wspaniałe zwycięstwa w walkach w takich górach jak Kaukaz, Karpaty, Alpy Transylwańskie i Wielki Chingan.

Z powyższego wypływa wniosek, że współczesna walka w terenach górskich jest częścią składową działań bojowych, prowadzonych w szczególnych warunkach. Koniecznością dla każdego dowódcy jest znać te warunki.

b/ Główną osobliwość działań stanowi teren - góry. Górami nazywamy taki teren, który się wznosi powyżej 500 m. nad poziom morza. Rozróżniamy strefy:

- niższą - do 600 m n.p. m.;

- średnią - 600 do 1200 m.

- wyższą - 1800 do 3000 m.

i wysokogórską - powyżej 3000 mtr.

Pierwsze dwie są przeważnie zalesione, ostatnie dwie gołe, w dolnych partiach nieznacznie porośnięte karłowatym lasem w rodzaju Kosówki w naszych Tatrach.

Nachylenia stoków osiągają w górach wielkie stromości. Poszczególne grzbiety oddzielają doliny, przechodzące często w wąwozy. Rzadkie są drogi a dostępność ścieżek górskich jest tak różna jak na przykład na Czerwone Wierchy i na Orlą Serć w Tatrach.

Ważną rolę komunikacyjną odgrywają przełęcze. Miejscowości znajdują się w dolinach i u podnóży wzgórz. Potoki i rzeki górskie mają przeważnie koryta kamieniste, często głęboko wcięte.

Dla obrony, teren górski ma swoje strony dodatnie i ujemne. Dodatnimi będą:

- trudna dostępność
- i ograniczoność dróg
- stosunkowo duża ilość rzek i strumieni stanowiących przeszkodę,
- lasy jako maska,
- możliwości prowadzenia głębokiej obserwacji ze szczytów,
- możliwość piętrowania SO i pozycji obronnych,
- skrepowanie npla w użyciu rodzajów broni /czołgów, art/,
- możliwość zorganizowania obrony szerokiego frontu mniejszymi siłami z zachowaniem większego odwodu.

Do, ujemnych należą:

- trudności manewru odwodem;
- trudna orientacja;
- obfitość martwych pól;
- trudności w dowodzeniu i kierowaniu walką,
- trudności w budowie pozycji, SO, SD, MO, schronów,
- stosunkowa łatwość przenikania npla na skrzydka i tyły obrony,
- trudności w dowozie i ewakuacji,
- problem zapatrywania w wodę na szczytach górskich.

Dobra organizacja obrony, wszystkie te trudności pokonuje, co udowodniła nam bogata praktyka Armii Radzieckiej z minionej wojny.

c/ Klimat górski.

Klimat w górach jest zmienny. Temperatura ulega nagłym zmianom. Wysoko w górach w słoneczny dzień jest gorąco a w nocy są przymrozki..

- Częste mgły - przysłowiowe mleka, porywiste wichry jak znany u nas halny stwarzają dodatkowe trudności atmosferyczne.
- Górskie strumyki i potoczki potrafią się zmienić w rwące rzeki po ładzie deszczu lub w okresie topnienia śniegu.
- Zimą zaspasy śniegu, olodzenie, lawiny i silne mrozy potęgują trudności działania w górach szczególnie w zakresie komunikacji.

d/ Cechy obrony w górach.

Jeśli uwzględnimy wyżej poznana specyfikę terenu i warunków górskich, to zasada ogólna działania samej obrony, pozostaje niezmienną. Stalinowska nauka wojenna sformułowała zadania obrony tak: /Gen. Jewstygnew: "Szlak bojowy radzieckich sił zbrojnych"./

"Nadszarpnąć siły nplu, wycieńczyć go, wyrwawić, powstrzymać jego natarcie, zmusić go do wyczerpania wszystkich odwodów, zyskać na czasie i stworzyć warunki dla przeciwnatarcia i zniszczenia wroga". Dla zrealizowania tych celów, nasz Regulamin, wymaga żeby każda obrona była: aktywna, głęboka, określona przeciwartyleryjska, przeciwpancerna, przeciwlotnicza, przeciwchemiczna i przeciwdesantowa.

Jak osiągnięte zostaną te wymagania w warunkach górskich?

a/ Aktywność obrony w górach przejawia się:

- w uporczywym trzymaniu panujących wzgórz, przełęczy, dolin i dróg komunikacyjnych,
- w stworzeniu systemu przeszkód naturalnych i sztucznych celem znużenia nplu i zadania mu strat,
- w wciąganiu nplu w worki ogniowe między górami, celem okrążenia go i zniszczenia,
- w przeciwdziałaniach.

b/ Głębokość obrony osiągnie się przez urzutowanie w głąb i wwyż rejonów obrony baonów, kompanii i plutonów, stanowisk dział, broni przeciwpancernej, pancerniej i chemicznej.

- c/ Określenie obronie zapowini przygotowanie rejonów obrony i punktów oporu z rozbudowanymi stanowiskami ogniowymi dokoła oraz zabezpieczenie skrzydeł, styków i przerw między rejonami obrony.
- d/ Obronę przeciwartyleryjską w górach znamionować będzie większa trudność w budowaniu schronów dla ludzi celem zmniejszenia skutków ognia artylerii npla. Własna natomiast artyleria zyskuje możliwość prowadzenia ognia wielowarstwowego, /piętrowego/ z broni stromej i płaskotorowej i skuteczniejszego niszczenia npla.
- e/ Obrona ppanc zacieśni swoje działania do dolin i dróg. Masowe działania czołgów npla w górach jest mało prawdopodobne a często wprost wykluczone. Wyjątek stanowią rozległe płaskowyzę na których organizuje się obronę jak w terenie innym.
- f/ OP1 i OPchom nie różni się od zasad stosowanych na równinie.
- g/ Obrona przeciwdesantowa w górach obejmuje przełęcze i węzły komunikacyjne. Opierać się będzie na obsadzeniu przełęczy przez oddziały wydzielone i na pogotowiu ruchliwego odwozu, gotowego do użycia na kierunku zagrożony.

Zadośćuczynienie tym wymaganiom, jest warunkiem sukcesu obrony w górach.

- e/ Wymagania stawiane wojskom, w działaniach w górach.

Trudny teren górski, stawia wysokie wymagania wszystkim żołnierzom. Doświadczenie uczy, że szybkość marszowa średnio wytrenowanego żołnierza w warunkach pomyślnych po drodze, wynosi przy nachyleniach do 20 stopni $\approx 2\text{km/g}$ a przy 30 stopniach już tylko $0,7\text{km/godz.}$, spadając przy marszu na-
przekaj do 300m/godz.

Szybkość ta maleje jeszcze bardziej w warunkach zimowych.

Do pokonywania takich trudności muszą wojska posiadać wielostronną zaprawę.

Zaprawa musi objąć:

- sprawność fizyczną czyli zaprawę w marszu po stromych stokach górskich, na różnych wysokościach, przy różnych wpływach atmosferycznych, w pokonywaniu różnych przeszkód,

- jazdę i walkę na nartach;
- sprawność strzelecką czyli nauczyć się strzelać celnie w warunkach górskich z różnej broni, w różnych warunkach górskiej pogody, zaznajomić się z transportem jucznym broni i amunicji w górach, na różnych wysokościach;
- przygotowanie taktyczne, to jest nauczyć się działać w górach na rozpoznaniu, ubezpieczeniu, kopać rowy i schrony w terenie górskim, słowem nauczyć się walczyć w górach o każdej porze, o każdej pogodzie i w każdej porze roku.

Prócz wysokich wymagań co do sprawności fizycznej, walka w górach, stawia nie mniejsze wymagania wytrzymałości moralnej wojska. Jak uczy doświadczenie Armii Radzieckiej walka obronna w górach przebiega często w pełnym okrążeniu przez nplą. Tylko moralno-politycznie świadomy żołnierz jakim jest żołnierz państw socjalistycznych, zdolny jest wyjść z nich zwycięsko.

2. Osobliwości organizacji obrony w górach.

a/ W zasadzie struktura organizacyjna obrony w górach jest taka sama jak w warunkach nizinnych. Mamy więc pozycję główną poprzedzoną czatami, drugą pozycją albo odwód, SO artylerii, kierunki przeciwwuderzeń, czasami i stanowiska ryglowe. Osobliwością struktury, jest stosowanie jej elementów na kierunkach dostępnych łatwiej czy trudniej dla nplą.

Pozycja składa się więc z oddzielonych od siebie rejonów obrony batalionu, częste kompanii a nawet plutonu, przygotowanych do obrony określonej, częste nie powiązanych z sobą ogniowo i urzutowanych w terenie zarówno wszorz jak i w głąb a czasem jeszcze w górę /piętrowo/ na kierunkach możliwych do dzikania przez nplą. Pułk otrzymuje zwykle do obrony jeden kierunek główny albo jeden lub dwa drugorzędne.

Gleba górską pozwala tylko wyjątkowo na kopanie systemu rowów ciągłych. W zasadzie budowane będą tylko krótkie odcinki rowów w obrębie rejonów obrony ze stanowiskami dla załogi i sprzętu ogniowego.

b/ Odcinek obrony pułku w górach będzie znacznie szerszy niż normalnie i wynosi 6 do 10 km a czasem i więcej, z głębokością 6-8 km. Batalionowi może przypaść rejon do 4 km szerokości i 2 km głębokości. Kompanie rozmieszcza się w nim w zależności od terenu. Odwód baonu /zwykle pluton strzel./ rozmieszcza się w punkcie oporu, na prawdopodobnym kierunku natarcia npl. Kompania zajmuje rejon ponad 1,5 km szerokości i do 700-800 m głębokości.

Plutonowy rejon obejmuje 500-750 m szerokości i do 350 m głębokości.

c/ Kierunek obrony.

Przedni skraj obrony w górach może iść:

- wzdłuż grzbietu górskiego,
- w poprzek grzbietu,
- poprzez dolinę,
- poprzez przełęcz
- na płaskowyżu.
- Jeżeli obrona przebiega wzdłuż grzbietu górskiego, to przedni skraj powinien przechodzić po zboczach zwróconych ku nplowi, poniżej grzbietu.
- Jeżeli obrona przebiega w poprzek grzbietu, to przedni skraj powinien przechodzić po zboczach zwróconych ku nplowi na głównym grzbiecie albo po jego odgałęzieniach.
- Jeżeli obrona przebiega przez doliny, to należy umieszczać punkty oporu na zboczach przylegających do doliny, tak aby dolina na całą głębokość obrony była pod krzyżowym ogniem broni ręcznej, maszynowej i przeciwpancernej. Sama dolina powinna być nasycona przeszkodami saperskimi i bronią ppanc i strzeżona dobrze zorganizowanym ubezpieczeniem bojowym.
- Jeżeli obrona przebiega przez przełęcz, to przedni skraj winien przebiegać na podejściach do przełęczy. Szczegółnej organizacji wymagają przełęcze znajdujące się na tyłach obrony.
- Jeżeli linia obronna przebiega na płaskowyżu, to obronę organizuje się w/g zasad stosowanych na terenie normalnym. Przebieg przedniego skraju ustala dowódca Armii lub korpusu.

d/ Czaty bojowe stawiamy przed przednim skrajem na szczytach, czasem bardziej ^{czaty} odległych niż normalnie. Niekiedy zmuszeni będziemy wystawić na stokach lub na drogach. Czaty muszą być wsparte ogniem artylerii i moździerzy a często wzmocnione. Przedni skraj obrony powinien mieć pod ostrzałem wielowarstwowy /piętrowy/wszelkie podejścia. Pola martwe dla ogni płaskich musi uzupełnić broń strzemiowa /moździerze/. Bliskie fałdy, wyrwy i wąwozy muszą być rażone granatami ręcznymi. Na bliskich podejściach do przedniego skraju, stosować zasadzki ogniowe.

Miejsce drugiego rzutu pułku /odvodu/ będzie bardziej uzależnione od warunków terenowych aniżeli normalnie. Decydować będzie ukształtowanie terenu, jego pokrycie, drogi i zadanie drugiego rzutu czy odvodu /przeciwuderzenie czy obrona rejonu/. Przeciwuderzenia wykonuje się z reguły z góry w dół, wzdłuż grzbietów lub dolinami. Na przeciwstokach stawiamy OKM i działka dla niszczenia wdarć npla i wsparcia przeciwuderzeń odvodu. Rozgraniczenia między kompaniami i baonami nie mogą być drogami, ścieżkami lub wąwozami i szczytami. Właściwe rozgraniczenie prowadzimy stokami.

e/ Miejscowości znajdujące się w obrębie rejonu obrony pułku przystosowuje się do obrony okrężnej. Normalnie, miejscowości rozsiadłe są w dolinach; przygotowane do obrony, ograniczają silnie wszelki ruch npla w góry i z gór. Przełęcze będące najdogodniejszym przejściem przez grzbiet górski wymagają szczególnej uwagi obrońcy. Znalazłszy się w rejonie obrony pułku, przełęcz będzie głównym przedmiotem obrony. Przełęcz oddalono, obsadza się oddziałami wydzielonymi przygotowując je do obrony okrężnej i przeciwdesantowej z powietrza.

3. Użycie rodzajów broni.

Ogólna zasada: "Wszystkie rodzaje broni mogą z powodzeniem działać w górach. Od dół wymaga się umiętności należytego wykorzystania i znajomości działania danego rodzaju broni w konkretnych warunkach".

/"Działania wojsk w górach", wydawnictwo wojskowe Radzieckie
1944 r./

a. Piechota.

Piechota może prowadzić obronę w górach we wszelkich warunkach dnia i pory roku tam, gdzie inne bronie użytymi być nie mogą. Na piechocie spoczywa główny ciężar walki w górach. Wyposażona w oddziały wysokogórskie, w artylerię na jukach, w moździerz i ckm, piechota może:

- pokonywać teren niedostępny dla innych rodzajów broni,
  - zajmować i utrzymywać ważne punkty,
  - walczyć długi czas w okrążeniu,
  - rozwiązywać trudne zadania w skomplikowanej sytuacji bojowej.
- Współdziałające bronie działają na korzyść piechoty.

b. Artyleria

Jeśli szerokość odcinka obrony i ukształtowanie terenu pozwalają, należy artylerię centralizować w pułkową grupę. Gdy to jest niemożliwe, decentralizujemy artylerię przydzielaniem nawet pojedynczych plutonów do rejonów obrony.

Artylerię pułkową i baonową rozmieszcza się pojedynczymi plutonami w punktach oporu na przednim skraju, w głębi obrony i na przeciwstokach do prowadzenia ogni bocznych, skośnych i z góry. Często używa się pojedynczych dział do ogni bocznych dla zamknięcia długich podejść. Najkorzystniej jest wyznaczać SO artylerii w pobliżu linii grabiowej, co zwiększa możliwości manowru ogniem. Moździerz i haubice mają szczególnie ważne zadania do spełnienia w górach. Strony tor ich pocisków w dużym stopniu zmniejszą ilość pól martwych w naszej obronie.

Zadania wykonywane przez artylerię w górach są wielostronne.

Artyleria:

- zapewnia ostrzał podejść i pól martwych,
- zwalca obserwację wplc na szczytach,
- razi przeciwstoki wplc,
- zwalca broń pancerną wplc,
- osłania skrzydła i styki,
- wspiera przeciwuderzenia.

Ognie stosowane przez artylerię, to SOZ i ROZ na wąwozy, drogi, ścieżki oraz ZO na miejsca skupień npla. Z uwagi na trudności terenowe dla przesunięcia artylerii będzie konieczną pomoc saperów. W niektórych wypadkach dla zamknięcia pól martwych w naszej obronie, ustawia się właśnie działa na odcinku sąsiada. Artyleria ppanc w górach na sprzymierzenia w terenie który mając wiele odcinków czołgom nieprzystępnych, kanalizuje ich ruch. Na takich kanałach ruchu dla broni pancernej, urzutowujemy broń ppanc w głąb.

Przeciwstoki, zakony skalne i wąwozy, pozwalają szeroko stosować zasadzki dział ppanc i stanowisk flankujących. Często do urządzenia SO dla dział ppanc trzeba przydzielić pomoc saperów z materiałem wybuchowym. W ramach obrony ppanc można organizować worki ogniowe. Czołgi npla dostawszy się do takiego worka, zostaną zniszczone koncentrycznym ogniem ppanc.

e. Broń pancerna.

Zastosowanie czołgów w obronie pp w górach będzie dość wąskie i sporadyczne. Czołgi mogą działać pododdziałami na węzłach dróg, w dolinach, do przeciwuderzeń, jako stałe punkty ogniowe oraz bardzo korzystnie jako zasadzki.

d. Saperzy.

Poza zadaniami speźnianymi normalnie w obronie, otrzymują w związku z terenem prace dodatkowe, głównie materiałowymi wybuchowym jak:

- obsunięcia stoków,
- zwalanie głazów i skał,
- niszczenie jezdní, ścieżek górskich,
- zwały ziemi, śniegu lub lodu, z obowiązkowym minowaniem wszelkich obojęt tych przeszkód.

Poza tym przypada jeszcze zaopatrywanie w wodę.

Sap OZap organizuje pułk tak, jak w obronie normalnej w sile plutonu z zapasem 200-500 min.

e/ Wojska chemiczne.

Mogą być przydane pułkowi w obronie w formie miotaczy ognia. Fugasowe miotacze stanowią mogą załogi po 4 - 6 miotaczy w punktach oporu i między nimi, na kierunkach prawdopodobnych dla ruchu czołgów npla. Miotacze plecakowych korzystnie jest użyć do przeciwdzierzeń i zasadzek ppano.

f/ Łączność.

Dowodzenie wojskami w górach stawia łączności specjalnie poważne wymagania, zapewnienia łączności z oddziałami i pododdziałami działającymi przeważnie w odosobnieniu i na szerokim froncie. Dla organizacji łączności w górach stosuje się wszystkie środki łączności. Zasadniczym środkiem łączności w górach jest radio. Przy wykorzystaniu środków radiowych konieczne jest jednak wzięcie pod uwagę ekranującego działania gór na rozprzestrzenianie się fal elektromagnetycznych. W niektórych wypadkach dla zapewnienia łączności urządza się radiostacje pośredniczące.

Budowa linii przewodowych jest w górach bardzo utrudniona i wymaga większego zużycia kabla.

Szerokie zastosowanie w górach znajduje sygnał zacią wzrokowa.

g/ Tyły.

Osobna wzmianka należy się tyłom pułku w górach. Zopatrzywanie i ewakuacja przywiązane będą do dróg, których w górach jest tak mało. Będzie zachodzić konieczność organizowania transportu jucznego a często i pieszego górkimi ścieżkami. Tyły pułku w górach będą ugrupowane głębiej. Ze względu na działanie lotańnictwa npla i desantów powietrznych, należy szczególną uwagę zwrócić na obronę i osłonę tyłów.

4. Cechy zabezpieczenia działek w górach.

a/ Rozpoznanie npla przed walką prowadzi dowódca DP lub korpusu osobnymi oddziałami rozpoznawczymi. Pułk rozpoznaje npla od bezpośredniego przedpola czat. Funkcje tą spełniają najpierw czaty a następnie obserwacja i wypadki. Praca obserwatorów w górach jest mozolniejsza niżeli na równinie. Rzeźba terenu pozwala dłużej ukryć środki ogniowe przed obserwacją a skutki nieobjawionego źródła ognia npla są dotkliwsze niż zwykle. Wypadki organizowane w górach wymagają szczegółowszego przygotowania niżeli na innym terenie.

4
203

b/ Ubezpieczenie bezpośrednio w terenie tak łatwym do zorganizowania różnych niespodzianek jak góry, jest szczególnie ważne i musi objąć front, skrzydła i tył oddziałów w obronie. Czaty jest wskazane wydzielać z każdej kompanii pierwszego rzutu w sile od drużyny do plutonu. W szczególnych wypadkach, czaty mogą być 5-6 km od przedniego skraju. Wówczas skład ich wzmacnia się i nierzadko dodaje pojedyncze działka.

W nocy ubezpieczenia wzmacnia się dodatkowymi obserwatorami w dolinach i na stokach wzgórz, bo w górach lepiej jest widać w nocy z dołu pod górę niż z góry na dół. Akustyka w górach jest dużo lepsza niż w innym terenie i dlatego szeroko należy stosować podsłuch.

c/ Obrona przeciwlotnicza.

W górach dla sieci posterunków obserwacyjno-melankowych ma teren korzystny. Trudne jest ukrycie wojsk przed obserwacją i skutkami nalotów lotnictwa npla w górach nie zalesionych... Warunki prowadzenia ognia zbiorowego do samolotów, nisko lecących utrudniają krótkie horyzonty szczególnie w wąskich dolinach.

d/ Obronę przeciwpancerną w górach ułatwia teren. Kanalizuje on możliwości działania broni pancernej i pozwala skupić broń przeciwpancerną na kierunkach dostępnych dla czołgów. Zakątki skalne, strome stoki w dolinach, zakręty dróg, stanowią dobre stanowiska dla niszczycieli czołgów. Łącznie z przeszkodami saperскими zespół środków ppanc w górach jest szczególnie duży. Stoki i przeciwstoki górskie nadają się do ogni przeciwpancernych bocznych i krzyżowych. Wybór SO art. ppanc wymaga wiele uwagi ze względu na wielką ilość pól martwych i trudności manewrowania działkami. Saperski Oddział zaporowy umieszczać należy przy źródle lub na dogodnym stoku, blisko prawdopodobnego kierunku działania czołgów npla. Działanie jego nie odbiega w górach od działań w innym terenie.

e/ Obrona przeciwichemiczna w górach nie różni się w zasadzie od działań w terenie innym, nabiera jednak większej wagi w związku z możliwością skażenia przez npla ciasnin i wąskich dróg.

f/ Obrona przeciwdesantowa. W szczególnych przypadkach podyktowanych sytuacją terenową /przełęcz, węzeł dróg, ciasnina na bliskim zapleczu pułku/, pułk wydziela odwód przeciwdesantowy w sile do wzmocnionej kompanii ze środkami transportowymi. Miejsce takiego odwodu musi się znajdować blisko drogi koło-
sojowej.

g/ Maskowanie w górach jest na ogół ułatwione, szczególnie w częściach zalesionych. Wiele uwagi i pracy wymaga maskowanie PO i eksponowanych SŁ na szczytach i stokach nie zalesionych i na partiach terenu w które wpl ma wgląd, w szczególności dotyczy to dróg i grzbietów. Szerokie zastosowanie mają maski pionowe.

5. Ugrupowanie, dowództwo, współdziałanie

a/ Ugrupowanie pułku w górach zależy będzie od roli jaką pułk spełnia w zadaniu dywizji, to znaczy czy pułk jest na głównym kierunku, czy na drugorzędnym, w pierwszym czy też w drugim rzucie dywizji, od ukształtowania terenu.

Znajdując się w pierwszym rzucie na głównym kierunku, pułk otrzymuje do obrony zwykle jeden zasadniczy kierunek /drogę lub dolinę/.

Głównymi swoimi siłami i środkami pułk obsługuje ten kierunek dla piechoty i broni pancernej nieprzyjaciela, organizując batalionowe a czasem kompanijne rejonny obrony w dolinie, na sąsiednich stokach na wierzchołkach wzgórz. Konkretno warunki terenowe posiadają duży wpływ na ustalenie poszczególnych rejonów obrony. Drugą pozycję w formie rejonów obrony przystosowanych do obrony określonej, organizuje drugi rzut albo odwód pułkowy, przygotowując ponadto przeciwuderzenia i pozycje ryglowe. Teren górski wpływa silniej od terenu nizinnego swoim ukształtowaniem, pokryciem i drogami na wybór kierunków przeciwuderzeń oraz na przebieg pozycji ryglowych.

Na głównym kierunku należy dążyć do sformowania FGA. Na tym kierunku też liczyć możemy na pomoc DGA.

Sap OZap w sile około plutonu saperów przygotowuje się do dzikania na kierunku zagrożenia pancernego przez wpl, łącznie z artyleryjskim odwodem ppanc lub samodzielnie.

Na drugorzędnym kierunku, odcinek obrony pułku będzie duży. Ugrupowanie pułku składać się będzie często z kompanijnych a nawet plutonowych rejonów obrony z odwodem pułkowym w sile od komp. do baonu, z grupą PGA lub bez, z Sap OZap i artyleryjskim odwodem ppanc.

Ugrupowanie batalionu obejmuje kompanijne rejonu obrony i znów zależy od poprzednio już wspomnianych warunków.

Na głównym kierunku, kompanijne rejonu obrony powiąsane do baonu w jedną całość jak w obronie stałej. Na drugorzędnym kierunku występują samodzielne rejonu kompanijne czasem plutonowe a do baonu zachowują sobie w odwodzie około plutonu na ważniejszym kierunku swojej obrony. Środki wsparcia ogniowego będą wówczas rozdzielone na rejonu kompanijne.

Ugrupowanie kompanii opiera się na plutonowych rejonach obrony.

b/ Organizacja dowodzenia.

Teren górski utrudnia dowodzenie pod względem:

- prowadzenie rozpoznania w terenie,
- wyboru, budowy i dojść do SD a szczególnie do FO,
- budowy i eksploatacji łączności przewodowej i radiowej oraz zwalnia tempo środków ruchomych.

Rozpoznanie terenu górskiego przez dce i sztab musi być staranniejsze przygotowane i przeprowadzone niżeli na nizinach. Rozpoznanie terenu przez dce wymaga więcej czasu ze względu na teren i często ograniczy się do przeprowadzenia rozpoznania rejonu obrony baonu lub samodzielnej kompanii z jednego tylko punktu.

SD budujemy na przeciwstokach, w wąwozach, blisko drogi lub ścieżki górskiej. Podobnie i ESD.

FO w górach bywają mocno zależne od pogody górskiej. Mgła, chmury, opady, zmieniają wartość FO w krótkim czasie. Dojście do FO bywa trudne i długotrwałe a przejście z jednego na drugi punkt wymaga długiego czasu. Dlatego niecelowe jest wybieranie FO na wysokich szczytach.

Często zajdzie konieczność obsadzenia dwóch 30 pułku równocześnie.

Warunki organizowania łączności są trudne. Łączność przewodową buduje się przeważnie na kierunkach wzdłuż dróg i ścieżek. Radio ulega zakłóceniom w funkcjonowaniu i do rozpoczęcia walki musi milczeć. Pozostaje sygnalizacja i środki ruchome.

c/ Organizacja współdziałania.

Poza trudnościami wynikającymi z terenu a które na ogół już znamy, organizację współdziałania w górach ułatwia to, że kierunki działania npla jaśniej się przedstawiają niż w terenie nizinnym; kanalizują go góry. Ułatwia to budowę planu walki i ustalenie kierunków przeciwuderzeń. Szczególnej uwagi wymaga zabezpieczenie styków z sąsiadami. Zasady organizacji współdziałania w górach są takie same jak w terenie innym.

6. Przewodzenie walki.

Początek walki obronnej należy do artylerii na dalekim przedpolu, przed linią czat i przed przednim skrajem.

W razie wdarcia się npla w główną pozycję obrony, poszczególne rejonny walczą w okrążeniu. Dcy kompanijnych i batalionowych rejonów obrony starają się przeciwuderzeniami odtworzyć położenie albo lokalizować wyłom i stworzyć warunki dla przeciwuderzenia odwodu pułkowego. Najkorzystniej przeciwuderzać jest w chwili zmęczenia npla podchodzeniem pod górę. Uderzenie nasze z góry w dół i możliwie skrzydłowe, ma największe widoki powodzenia. Przeciwuderzenie wspiera artyleria całą mocą swojego ognia. Saperzy działają głównie przeciw czółgom npla, odcinając im drogę lub zmuszając je minowaniem iść pod ogień dział ppanc. Decyzja dcy do przeciwuderzenia w górach musi być powzięta wcześniej z uwagi na powolność poruszania się wojsk w górach.

Przy głębokim wdarciu się npla w naszą obronę lub gdy przeciwuderzenie pułkowe zostało bez skutku albo nie wyruszyło, dca pułku broni uparcie drugiej pozycji względnie pozycji ryglowych, celem stworzenia warunków działania odwodu dywizyjnego.

9
223

W wyniku walki, w górach istnieje możliwość późnego okrążenia poszczególnych punktów oporu. W tych przypadkach, obowiązkiem oddziałów okrążonych jest prowadzić walkę bez względu na odosobnienie. Wyjść z okrążenia wolno tylko na rozkaz wyższego przełożonego.

Walka w nocy.

Npl będzie się starał często wykorzystać noc do przekłamania naszej obrony. Wymaga to zorganizowania i utrzymania czujnych ubezpieczeń bojowych i podskuchów. Przeciwwuderzenia muszą być nastawione i wówiczone do działań nocnych. Dobra sygnalizacja, obfite oświetlenie przedpola, przygotowanie wszelkiej broni za dnia do prowadzenia ognia w nocy, są koniecznymi wymaganiami stawianymi obrońcy. Skutecznym przeciwdziałaniem aktywności npla jest własna przedsiębiorczość w działaniach nocnych /wypadki/.

Odbito 125 egz.

/na 18 matr., 1 egz. na 9 ark./

Egz. Nr. 1 - 2 - Sztab Generalny

Egz. Nr. 3 - 4 - Archiwum

Egz. Nr. 5 - 125 - Biblioteka Tajna

Wyk.: KASBEJA p.k.

Druk.: S.Z. nr. ks. 492/Wyszk.

Dnia 30.12.1950 r.

